

AZ OKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM SZEMLELTETŐ FILMKIRENDELTSÉGE
 filmdia sorozatából
 29. szám.

A TAVAK KELETKEZÉSE ÉS PUSZTULÁSA .

Földrajzi diasorozat: 7.

Készült: 1952. évben.

1. Tektonikus tó.

A keletafrikai árokrendszer egyik tavát mutatja a kép. A háttérben a felemelt tábla egyforma térszine látszik. Még messzebb vulkáni kup emelkedik.

2. Bajkál-tó.

Ugyancsak árkos vetődésben keletkezett a Szovjetunió nagy tektonikus tava, mely mély vizével emelkedik ki a hasonló tavak sorából. Az előtérben kikötő. A háttérben ókori hegyvonulat érett hegyformái látszanak.

3. A Balaton és környékének tömszelvénye.

Részben ugyancsak tektonikus eredetű. DNY-ÉK irányu törésvonalak mentén történt a bezökkenés, mely főleg a Bakony aljában jelentős. A tó vize ezen az oldalon ezért mélyebb is.

4. A Balaton környékének törésvonalai.

A szerkezeti kép jól mutatja a hosszanti és haránt törésirányokat egyaránt.

5. Finn tóvidék.

A jégkori jégtakaró sokezer kisebb-nagyobb tómedencét mélyített Finnország ősi felszínébe. A tavak környékét fenyő-erdőségek szegélyezik.

6. Tengerszem.

Az Alpok egyik jégár által túlmélyített völgyrészletében csillog a kis tengerszem csendes vize. Az előtérben látható törmelék a hajdani jégár morénájának anyaga. Balról vihartépte fa, a háttérben fenyőerdő. Jobbra az örök hó birodalmában nyuló sziklaóriások.

7. A Como-tó.

az Alpok déli lejtőjének jégmélyített folyóvölgyeit a jégkorszak gleccserei hatalmas moréna gátakkal rekesztették el. Ma ezekben a folyóvölgyekben csillognak az északolaszországi tavak /Maggiore-, Garda-, Como-, Lugano-tó. stb./ . Képünk a Como-tó középső részét mutatja. A tóból kiemelkedő sziget "vásott szikla", melyen idők folyamán vékony talaj keletkezett, melyben megkapaszkodott a növényzet.

8. Homlokmoréna-tó.

Az Északnémet alföldre rakta le hordalék tömegeit a jégkorszak jégtakarója, mely ezáltal elrekesztette az észak felé futó vizet. Ily módon felduzzadt tavat mutat a kép.

9. Duzzasztott tó.

Hegyomlás következtében keletkezett a Gyilkos tó. A múlt század 30-as éveiben a hegycsuszamlás elzárta a Likas patak útját és azt tóvá duzzasztotta. A tó vizéből még ma is kiállanak a hajdani fenyőerdő csucsai és fatörzsei.

10. Kráter tó.

Kialudt vulkánok kráterében meggyülő csapadékvíz is alkothat tavat. A Szent Anna tavat látjuk erdőrengeteg között a vulkáni kráter mélyén.

11. Városligeti-tó.

Homokbuckák között duzzadt fel a mi kis városligeti tavunk. Hátterben a "Vajdahunyad vára" muzeuma látható.

12. Szikes tó.

A Déliblati puszta kis szikes tava van az előtérben. A sekély vizű kis tavak nyáron kiszáradnak és oldott só anyaguk bepárologva "kivirágzik" a talajon.

13. Morotva.

A Tisza egyik morotváját látjuk a feltöltődés igen előrehaladott állapotában. A morotva a lefűződött folyókanyarulat elzáródott, félhold alakú álló vízfelülete.

14. Balatoni nádasok.

Minden tó a pusztulás bizonyos állapotában van. A tó medre aránylag gyorsan feltöltődik. A sekély vízterületeket a megjelenő növényzet is igyekszik mihamarabb kiszáritani. A Balatonnál még csak keskeny nádas szegélyt látunk.

15. A Velencei-tó.

A tó lesekélyesedett vizében már mélyen benyomult a növényzet és csak itt-ott csillog szabad víztükör. A tó már mocsár stádiumában van.

16. Ecsedi láp.

Egykor Magyarország legnagyobb mocsárvilága volt. A feltöltődés következtében teljesen elborította a növényzet s ennek elhalt gyökérzete a láp alatt vastag tőzeg réteget alakított ki. Nyílt víztükör már nincs, vizes rétek, tocsogók, ingoványos mocsári erdők borítják a hajdani tó vidékét.

17. Németországi láp.

A megrekedt vizek levezetésére csatornázzák a láp vidékét. Képünk egy németországi lápterületet mutat be csatornával. Balra tőzegszáritó góré áll.

18. Kitöltött tómeder.

A magas hegyek sebessétfolyásu hegyi patakjai tekintélyes mennyiségű törmelékükkel gyorsan kitöltik a tengerszemek medencéit. Képünk a trentinói Alpok egyik folyóhordalékkal kitöltött tengerszemét mutatja.

19. Lecsapolt tó.

A skóciai Lochaber tó gátját a tó tulfolyása mindjobban átfürészelte s végül is levezette egész vizét. Helyét ma már gyér növényzet fedi. Régi szinlői azonban nemcsak azt mutatják, hogy a vizállás hogyan ingadozott az idők folyamán. A régi szinlők jól láthatók a hegy oldalán.

20. A cimljanszki medence I.

A Föld egyik legnagyobb mesterségesen felduzzasztott tómedencéje a Volga-Don csatorna építkezésekor készült u.n. cimljanszki-tenger. Ez a hatalmas tómedence a Don torkolatánál épült. Képünk a medence hatalmas földmunkálatait mutatja közvetlenül befejezés előtt. A jobb oldalon s a kép háttérében balra két hatalmas duzzasztógát látszik. A bal háttérben kanyarog a Don.

21. A cimljanszki medence II.

A baloldali hátsó gát megnyitásával a Don vize megtölti a medencét. A medencének nemcsak hajózási, hanem öntöző- és halgazdasági szempontból is nagy a jelentősége.

Készült a Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalatnál
Felelős vezető: Bojkovszky Lajos